

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТИЗИМИДА ТАРБИЯВИЙ FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

Xalilova Maxliyo Xamdamjonovna
Andijon viloyati Qo'rg'ontepa tumani
Qorasuv shaxar 1-son DMTT direktori

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyani rivojlantirishning ustvor vazifalari va ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik ishlarini samarali tashkil qilish haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье говорится о приоритетных задачах развития образования в системе дошкольного образования и эффективной организации сотрудничества с родителями.

Abstract: this article talks about the priority tasks of developing education in the preschool education system and effective organization of cooperation with parents.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, ota-ona, hamkorlik, ta'lim-tarbiya, pedagog, bolalar, odob-axloq.

Ключевые слова: организационная дошкольного образования, родители, сотрудничество, воспитание, педагог, дети, манеры.

Key words: preschool education organization, parents, cooperation, education, pedagogy, children, manners.

Maktabgacha ta'lim bosqichi bolalarning jismoniy, aqliy va ma'naviy rivojlanishining poydevori hisoblanadi. Shu sababli, maktabgacha ta'limda tarbiyaviy faoliyatni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Bu jarayon bolalarda hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish, ijtimoiy muhitga moslashuvchanlikni oshirish hamda axloqiy qadriyatlarni singdirish orqali amalga oshiriladi. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyaviy faoliyatni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari yoritiladi.

Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyani rivojlantirish — bu jamiyatning yosh avlodni har tomonlama sog'lom, ma'naviy boy va intellektual rivojlangan shaxs sifatida shakllantirishga bo'lgan asosiy maqsadlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan jarayon. Ushbu sohada amalga oshiriladigan islohotlar va tadbirlar bola tarbiyasini kompleks yondashuv asosida takomillashtirishga yo'naltirilgan. Quyida maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyani rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari keltirilgan:

Bolalar tarbiyasining asosiy yo‘nalishlari:

- **Axloqiy tarbiya:** Bolalarda yaxshi xulq-atvorni shakllantirish, kattalarni hurmat qilish va jamiyat qoidalariga rioya qilishni o‘rgatish.
- **Ma’naviy rivojlanish:** Milliy qadriyatlarni bolalarga singdirish va ularning madaniy ongini shakllantirish.
- **Intellektual tarbiya:** Bolalarning qiziqishlarini aniqlash, ijodkorlik va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.
- **Jismoniy tarbiya:** Sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, sport va jismoniy mashg‘ulotlarga e’tibor qaratish.

Axloqiy tarbiya – bolalarda jamiyatdagi ijtimoiy va axloqiy me’yorlarga mos keladigan xulq-atvorni shakllantirish jarayonidir. Bu tarbiya bolaning kelgusida mustahkam insoniy fazilatlar egasi bo‘lishiga, jamiyatda munosib o‘rin egallashiga yordam beradi. Axloqiy tarbiya maktabgacha yoshda, ya’ni shaxs shakllanishining ilk bosqichida boshlanishi lozim.

- Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish – tarbiyaviy faoliyatning asosiy yo‘nalishlaridan biridir. Bu jarayonda quyidagi jihatlar muhim o‘rin tutadi:
- Do‘stlik, hurmat va hamkorlik kabi ijtimoiy munosabatlarni o‘rgatish;
- To‘g‘ri va noto‘g‘rini ajratishni o‘rgatish orqali odob-axloq normalarini shakllantirish;
- Milliy qadriyatlar va madaniyatni singdirish.

Maktabgacha ta’lim tizimini isloh qilishdagi mavjud muammolarni bartaraf etish maqsadida qarorda quyidagi keng ko‘lamli tadbirlarni amalga oshirish ko‘zda tutilgan va biz ularning ayrimlarini ko‘rsatib o‘tamiz:

- maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan yagona davlat siyosatini amalga oshirish, maktabgacha ta’limni har tomonlama rivojlantirish, tarbiyalanuvchilarning bilimi va ma’naviy-axloqiy darajasini yanada yuksaltirish;
- o‘quv-tarbiya jarayoniga o‘qitishning zamonaviy ilg‘or shakllarini, yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini, ta’lim-tarbiyaning samarali shakl va usullarini joriy etish;
- maktabgacha ta’lim tashkilotlarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlash va ularning faoliyati samaradorligini oshirish;
- maktabgacha ta’lim tashkilotlarida davlat talablari bajarilishining tizimli monitoringini olib borish;
- nodavlat maktabgacha ta’lim tashkilotlari tarmog‘ini rivojlantirish, ular o‘rtasida sog‘lom raqobatni shakllantirish hamda ta’lim xizmatlari turlarini ko‘paytirish.

Жисмоний тарбия

Bolalar salomatligini mustahkamlash va sogʻlom turmush tarzini targʻib qilish tarbiyaning muhim qismidir. Жисмоний тарбия boʻyicha:

- Harakatli oʻyinlar, mashqlar va sport tadbirlari muntazam oʻtkazilishi lozim;
- Sogʻlom ovqatlanish va shaxsiy gigiyena qoidalari boʻyicha darslar tashkil etiladi;
- Bolalarning jismoniy rivojlanishini kuzatish uchun maxsus dasturlar qoʻllaniladi.

Мактабгача таʼлим тизимida тарбиyani tashkil etish – bu yosh avlodning jismoniy, maʼnaviy, axloqiy va intellektual rivojlanishini taʼminlashga qaratilgan muhim jarayon. Bu bosqich bolalarning shaxs sifatida shakllanishida poydevor vazifasini bajaradi, chunki bu davrda bola dunyoqarashi, qiziqishlari va asosiy koʻnikmalari rivojlanadi.

Тарбиyani rivojlantirish usullari:

✚ **Оʻyin va faoliyatga asoslangan metodlar:** Bolalarni faol qatnashishga undash va mustaqil fikrlashga oʻrgatish.

✚ **Ijodiy mashgʻulotlar:** Tasviriy sanʼat, qoʻshiq aytish va hikoya qilish orqali bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.

✚ **Tabiat va atrof-muhit bilan tanishtirish:** Bolalarga tabiatni sevish va unga ehtiyotkorlik bilan munosabatda boʻlishni oʻrgatish.

Мактабгача yoshdagi bolaning maktab taʼlimiga oʻtishi hamisha uning hayoti,

ahloqi, qiziqishi va munosabatlarida anchayin jiddiy oʻzgarishlarni yuzaga chiqaradi. Shuning uchun bolani uydaligidayoq maktab taʼlimiga tayyorlash, uncha qiyin boʻlmagan bilim, tushuncha, koʻnikma va malakalar bilan tanishtirish kerak boʻladi. Bolalarni maktabga tayyorlash, birinchidan maktabgacha taʼlim tashkilotida tarbiyaviy ishni maktabgacha

tarbiya yoshidagi bolalarni umumiy, har tomonlama rivojlantirishning yuqori darajasini taʼminlaydigan, ikkinchidan bolalarni maktabning boshlangʻich sinflarida oʻzlashtirishlari lozim boʻlgan oʻquv fanlarini egallashga maxsus tayyorlashni taʼminlaydigan qilib tashkil etilishini nazarda tutadi.

Мактабгача таʼлим тизимida tarbiyaviy faoliyatni rivojlantirish – jamiyatning kelajagini belgilovchi muhim bosqichdir. Bolalarning maʼnaviy va intellektual rivojlanishi uchun tarbiyaviy faoliyatni sifatli tashkil etish zarur. Bu esa zamonaviy pedagogik yondashuvlar, oila va taʼlim muassasalari oʻrtasidagi hamkorlik hamda

milliy va umuminsoniy qadriyatlarga tayangan holda amalga oshirilishi lozim. Faoliyatning samarali yo'lga qo'yilishi jamiyatning barkamol avlodni yetishtirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib, Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyaviy faoliyatni rivojlantirish – jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy jarayonlardan biridir. Bolalarning har tomonlama kamol topishi uchun samarali ta'lim dasturlari, milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya va oilaviy hamkorlikni kuchaytirish zarur. Ushbu yo'nalishlarda olib borilayotgan ishlar kelajakda ma'naviy yetuk avlodni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini mavzuli rejalashtirish (barcha yosh guruhlar uchun) 2018 y.
2. O.U. Hasanboeva va boshqalar. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. Pedagogika kolleji uchun o'quv qo'llanma (3-nashr) T.: "Ilm ziyo", 2012y.
3. <http://www.edu.uz>–O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsusta'lim vazirligi sayti.